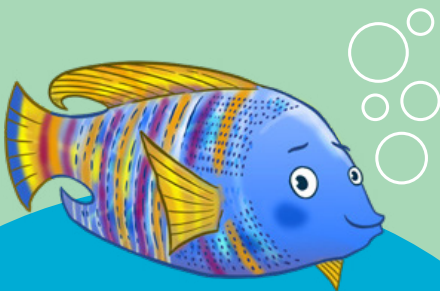

De Kwink-hoek

Sociaal-emotioneel leren
in de onderbouw

MET VIJF THEMA'S:

- Zo zijn onze manieren!
- Vriendschap
- Kiezen
- Ontspannen
- Hoe voel ik mij vandaag?

COLOFON

De Kwink-hoek
Sociaal-emotioneel leren in de onderbouw

Ideeën en teksten: Jolanda van der Marel,
Gerard van Midden en Wouter Siebers

Eindredactie: Brenda de Wilde

Vormgeving: Studio Michelangela, Utrecht
Dianne Rijnbende Graphic Design, Amsterdam

Uitgever
Kwintessens
Berkenweg 11
3818 LA Amersfoort

033-460 19 40
info@kwinkopschool.nl
www.kwinkopschool.nl

kwintessens

Inhoud

P. 3

Woord vooraf

P. 4

Wat is een Kwink-hoek?

P. 6

Observeren in de Kwink-hoek

P. 7

Aan de slag met de Kwink-handpoppen

P. 11

Thema 1: Zo zijn onze manieren!

P. 14

Thema 2: Vriendschap

P. 17

Thema 3: Kiezen

P. 20

Thema 4: Ontspannen

P. 23

Thema 5: Hoe voel ik mij vandaag?

P. 26

Relatie met andere vakken

P. 27

Ouderbetrokkenheid

P. 28

Bijlagen

Woord vooraf

Voor je ligt het Kwink-hoek katern: een manier om Kwink nóg krachtiger in te zetten binnen de onderbouwgroepen van je school. We hebben het vorige katern stevig herzien en aangevuld met de laatste vernieuwingen binnen Kwink.

Sommige mensen stellen dat *al het goede van het onderwijs is terug te vinden in de kleuterklas*. Ik denk dat ze daar gelijk in hebben. Naast dat de eerste twee jaar cruciaal vormend zijn voor leerlingen, zijn er ook veel elementen in het onderwijs aan het jonge kind die later soms helaas verloren gaan.

Het thematisch werken, het leren door begeleid spel en de hoeken die (indien goed ingericht) de fantasie en ontwikkeling van leerlingen prikkelen.

Wij hopen met dit herziene Kwink-hoek katern een bijdrage te leveren aan die ontwikkeling. Zodat de transitie van je Kwink-lessen nóg steviger wordt verankerd binnen het onderwijs bij jullie op school.

Heel veel succes gewenst!

Groet,

Wouter Siebers
Projectleider Kwink

Wat is een Kwink-hoek?

We kennen de bouwhoek, de huishoek, de letterhoek, de muziekhoek...

Nieuw is de Kwink-hoek, die specifiek dan de andere hoeken gericht is op het sociaal-emotioneel leren van kinderen. En die spelenderwijs aansluit op de online lessen van Kwink.

SEL-competenties

In de Kwink-hoek oefenen kinderen op een speelse manier de SEL-competenties: Besef van jezelf, Besef van de ander, Zelfmanagement, Relaties hanteren en Keuzes maken. Omdat dit niet in een strikte lessituatie gebeurt, leren ze toepassen (transitie) wat ze in de gewone Kwink-les hebben geleerd. In de Kwink-hoek brengen de kinderen middels beeld en spel gebeurtenissen en eigen ervaringen onder woorden, waardoor ze meer grip krijgen op de wereld om hen heen.

Kwink-slagen

Kwink-slagen zijn basistechnieken die kinderen leren om volgens een vaste aanpak bepaalde situaties op te lossen. Zo zijn er Kwink-slagen voor het oplossen van conflicten, geweldloos communiceren en het vergroten van de concentratie. Als kinderen die technieken telkens op eenzelfde manier toepassen en daarmee succes ervaren, wordt de aanpak geïnternaliseerd. Zo kunnen ze belangrijke slagen maken en wordt de transitie van de les, onder andere in de Kwink-Hoek, extra sterk.

Executieve functies

In de Kwink-hoek trainen kinderen spelenderwijs executieve functies. Dat zijn alle regelfuncties van de hersenen die essentieel zijn voor het realiseren van doelgericht en aangepast gedrag, zoals:

- plannen en organiseren;
- flexibiliteit;
- werkgeheugen;
- onderdrukken van negatief impulsgedrag;
- emotieregulatie.

Tips voor vijf thema's

In de Kwink-hoek gaan kinderen op een meer thematische manier aan de slag met diverse SEL-onderwerpen. In dit katern geven we suggesties voor deze vijf thema's:

1. **Zo zijn onze manieren!**
(Besef van jezelf/Besef van de ander)
2. **Vriendschap**
(Relaties hanteren)
3. **Kiezen**
(Keuzes maken)
4. **Ontspannen**
(Besef van jezelf/Zelfmanagement)
5. **Hoe voel ik mij vandaag?**
(Besef van jezelf)

Kwinkslag
De keuze-
checker

Additionele Kwink-materialen

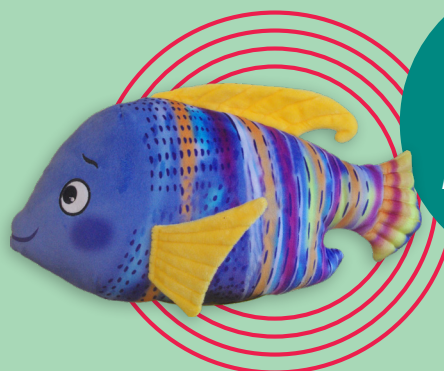
Versterk de inhoud van de Kwink-hoek met de volgende Kwink-materialen:

Kwink-handpoppen

Bestel de zes unieke handpoppen. De Kwink-dieren stimuleren de kinderen tot creatief spel. Ook ideaal voor de gewone Kwink-lessen.

De Rustvis in de klas

De Rustvis kan kinderen helpen tot rust te komen bij een heftige emotie, maar ook als hun hoofd erg vol zit en ze overprikkeld zijn. De handleiding bij de Rustvis biedt extra informatie en praktische werkvormen om de Rustvis een vaste plaats te geven in de klas-senpraktijk.

MEER WETEN?
Zie het hoofdstuk
*Aan de slag met de
Kwink-handpoppen.*

Kwink-memoryspel

Bestel het Kwink-memoryspel over het herkennen en verkennen van emoties.

Boekenserie: Hoe doe je dat?

Verken met kleuters alledaagse situaties en gedragsverwachtingen op een aansprekende en creatieve manier. De Kwink-dieren laten zien hoe je dat doet. Thema's zijn onder andere: Omgaan met elkaar, Vriendjes maken, Gevoelens herkennen en Zo gaat dat niet.

Bestel jouw
Kwink-materialen hier

Verkennen, verbinden, verrijken

Een goede begeleiding van de leerkracht is gericht op het bevorderen van initiatief, verantwoordelijkheid en het vormen van identiteit. Daarom is de timing van inmenging bij spel essentieel. Gaat het spel niet vanzelf, dan is de interventie volgens de drie V's een passende:

- Bij **verkennen** gaat het om goed observeren zodat bepaald kan worden in welke ontwikkelfase de kleuter zich bevindt, hoe de sociaal-emotionele ontwikkeling verloopt en wat een volgende stap kan zijn.
- Het maken van **verbinding** met de interesse van het kind kan een volgende stap zijn. Ook andere kinderen kunnen worden betrokken zodat er ruimte is voor communicatie.
- Pas bij **verrijking** wordt het spel naar een hoger niveau getild. Dat gebeurt alleen wanneer het nodig is en het aansluit bij het initiatief van het kind.*

Concrete suggesties

We geven je per thema vijf concrete suggesties, rond deze vijf werkvormen:

1. spel
2. maken
3. uitspelen
4. werkvorm passend bij een van de Kwink-slagen
5. leestips

Het zijn basisideeën waar je zelf makkelijk en snel op kunt variëren. Het is uiteraard belangrijk dat de suggesties aansluiten bij wat je leerlingen nodig hebben.

* Bron: Bouwman, A. e.a. (2021) *Van thematisch werken naar thematiseren*. Huizen: Uitgeverij Pica.

Observeren in de Kwink-hoek

Het waarborgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind is een van de kerntaken van een school. We onderscheiden vijf competenties:

- Besef van jezelf
- Besef van de ander
- Relaties hanteren
- Zelfmanagement
- Keuzes maken

Kinderen ontwikkelen zich altijd, op ieder moment van de dag. Soms is het goed het leren wat expliciet te maken zodat een leraar gericht kan observeren. Dit geeft informatie over wat een kind al kan en wat het kind nodig heeft om zich verder te ontwikkelen.

Na elke Kwink-les is er daarom ruimte voor transitie: het geleerde vertalen naar de dagelijkse onderwijspraktijk. Zonder krachtige transitie verliezen SEL-lessen aan waarde.

De introductie van de Kwink-hoek geeft je de mogelijkheid de transitie te versterken en te verankeren binnen het onderwijs. De Kwink-slagen zijn een krachtig hulpmiddel om de competenties in te oefenen.

Hoe benut je de Kwink-hoek optimaal? Vooral door te kijken. In de Kwink-hoek worden opdrachten uitgezet die kinderen uitdagen tot bepaalde dilemma's of bepaald gedrag.

In de Kwink-hoek kun je goed zien op welke manier kinderen reageren, welke vaardigheden ze goed beheersen en wat ze nog lastig vinden. Jouw school werkt waarschijnlijk met een observatie-instrument om de ontwikkeling van (het jonge) kind te volgen. We adviseren dit instrument juist ook te gebruiken op momenten dat kinderen in de Kwink-hoek aan het werk zijn.

In de kring

De kinderen vertellen de groep over hun ervaringen in de Kwink-hoek. Stel duidelijke SEL-vragen: Hoe voelde je je erbij? Hoe voelden de andere kinderen zich, denk je? Hoe heb je samengewerkt? Wat heb je gedaan als het even misging? Wat kun je nog meer doen als dit gebeurt? Wat wil je graag nog eens oefenen? Herhaal de belangrijkste leerpunten zodat je die tijdens andere situaties in de klas, op het plein, in de gangen of in de gymzaal (transitie) gedurende de dag in herinnering kunt roepen.

Aan de slag met de Kwink-handpoppen

Met de handpoppen komen de Kwink-dieren nog meer tot leven in de klas. Met de pop op de hand kunnen onderwerpen uit de Kwink-lessen (opnieuw) aan de orde worden gesteld op een manier die uitnodigend, veilig én leuk is. Zo wordt er meteen gewerkt aan de transitie: het geleerde toepassen in de praktijk.

Interactie

Een handpop brengt kinderen direct plezier en creëert door zijn laagdrempelig- en toegankelijkheid bijna als vanzelf interactie. Niet alleen interactie tussen de leerling en de leerkracht, maar juist ook tussen de kinderen onderling. De kinderen zien de handpop namelijk als een gelijke en niet als opvoeder.

In het contact met de handpop bestaan geen gevolgen als kinderen iets 'fout' doen, ze oordelen en corrigeren niet. Kortom: de handpop accepteert alles van het kind. Zo werkt de pop als een extra en neutrale dimensie van de leerkracht. Zolang de handpop een gelijke blijft (en niet de rol van de opvoeder overneemt), voelt deze voor de kinderen als een van hen en vertellen ze bijna alles aan de pop. Zo kan met de handpop van alles bespreekbaar gemaakt worden en kunnen kinderen gemakkelijk betrokken worden in een spel of activiteit.

De Kwink-handpoppen helpen de kinderen met:

- Verwerken van eigen ervaringen.
- Het bereikbaar en begrijpelijk maken van emoties.
- Herkenning van eigen gedrag en reflectie daarop.
- Samenspel en het samen oplossen van uitdagingen.
- Experimenteren met sociaal-emotionele situaties en vaardigheden.
- Identificatie en dat wat ze leren makkelijker toepassen op hun eigen leven.
- Het vergroten van verbeeldingskracht en inlevingsvermogen.
- Een veilig gevoel, waardoor kinderen bijna alles aan de pop vertellen.

Twee spelmanieren

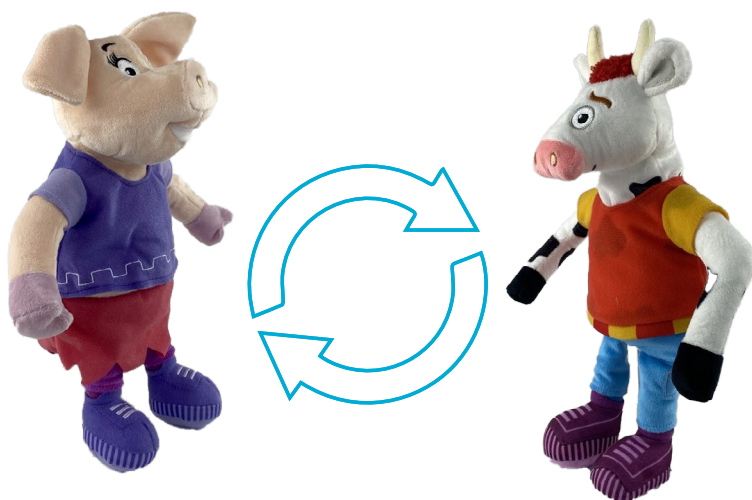
De Kwink-handpoppen kun je gebruiken om een bepaalde situatie neer te zetten en de kinderen te laten zoeken naar een oplossing. Dat kan op twee manieren:

Kinderspel

De kinderen spelen zelf met de handpoppen een verhaaltje uit. Het begin van het verhaal is gegeven, de kinderen bedenken hoe het verdergaat.

Begeleid spel

De leerkracht speelt met de handpoppen een situatie uit. Na een tijdje nodigt hij/zij de kinderen uit om mee te gaan spelen in het verhaal, de kinderen bedenken vervolgens zelf hoe het verdergaat.

Praten met de Kwink-dieren

De handpoppen van de Kwink-dieren kun je gebruiken voor korte situatieschetsen, maar ook voor gesprekssituaties. Dat kan zowel individueel als in groepsverband. De pop kan een gevoel van veiligheid geven; kinderen vertellen soms meer aan een pop dan aan hun leerkracht, ook al weten ze dat de leerkracht deelneemt aan het gesprek met de pop. Daarnaast kan een pop vragen stellen die de leerkracht niet kan stellen, bijvoorbeeld als de pop niets weet van wat er zojuist gebeurd is. Ook kan een pop plezier en verrassing in een gesprek brengen.

Er zijn verschillende manieren waarop je de Kwink-dieren in kunt zetten in gesprekssituaties, bijvoorbeeld met een van de volgende gesprekstechnieken:

Vraag het Ep!

Ep heeft altijd een verstandig advies. Komen de kinderen terecht in een situatie die ze zelf niet kunnen oplossen? Dan mogen ze Ep te hulp vragen. Jij speelt Ep en geeft antwoord op de vragen van de kinderen. Let op: Ep geeft alleen advies. Hij kan geen consequenties stellen of belonen zoals de leerkracht dat kan. Merk je tijdens het gesprek dat het goed is om terug te gaan naar jouw rol als leerkracht? Laat Ep dan het gesprek overdragen aan de leerkracht. Zo blijft de 'neutrale' positie van Ep intact.

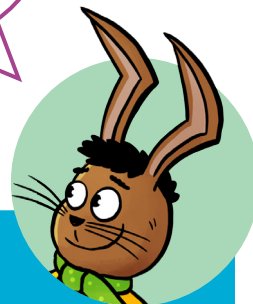
Even praten met Koe

Is er iets waar de kinderen even over willen praten? Koe luistert goed en stelt vragen. Jij speelt Koe. Na een tijdje kunnen ook de kinderen deze rol spelen.

Hassel snapt er niks van

Gebeurt er in de klas of op het schoolplein iets onverwachts, bijvoorbeeld een ruzie of iemand die verdrietig is? Pak de pop van Hassel erbij. Hassel snapt er niks van en daarom wil hij alles weten: Wat gebeurde er precies? Wie deed wat? Waarom deed je dat? Hoe is het voor een ander? Je kunt zelf de rol van Hassel spelen of dit door een van de kinderen laten doen.

Zwizent vraagt hulp

Zwizent heeft de hulp van de kinderen nodig. Bijvoorbeeld omdat hij iets niet goed durft of omdat hij niet weet hoe hij een ruzie goed kan maken. Laat Zwizent erover vertellen en aan de kinderen vragen of zij hem kunnen helpen. Jij speelt de rol van Zwizent. Zet deze gesprekstechniek in als je ziet dat een van de kinderen in een dergelijke situatie terecht komt. Doe het niet meteen, maar bij voorkeur later op de dag. Daardoor verbind je het spel minder direct aan de specifieke situatie; dit zorgt voor extra veiligheid in het gesprek.

Emotiewoorden met de Kwink-dieren

Met de lessen van Kwink leren kinderen woorden te geven aan hun gevoelens. Daardoor kunnen ze hun gevoelens meer plaatsen, krijgen ze hier meer grip op en leren ze de gevoelens van anderen beter herkennen. Met behulp van handpoppen verdiep en verbreed je de kennis van emotiewoorden, doordat handpoppen helpen gevoelens beter bereikbaar en begrijpelijk te maken voor kinderen.

Laat de kinderen met de poppen spelen op basis van een specifieke emotie. Kies eerst samen met hen de emotie uit en vraag of ze weten wat deze emotie betekent. Bedenk daarna welk dier deze emotie voelt en waarom. De kinderen spelen zelf uit hoe dit verhaal verdergaat.

In de Kwink-hoek

Laat de kinderen vrij spelen met de poppen. Vertel dat de Kwink- dieren soms dezelfde dingen meemaken als de kinderen en dat je benieuwd bent hoe de dieren daarop zouden reageren. Wellicht levert het spel van de kinderen ook input op voor de Kwink-lessen.

Aan de slag met de Rustvis

In de dagelijkse praktijk wordt Kwink-slag De zelfontspanner 'de Rustvis' genoemd. De praktijk leert dat de Rustvis helpt bij het vormen van een veilig klassenklimaat. Met behulp van de Rustvis-knuffel krijgt deze Kwink-slag nog meer betekenis.

Rust in de groep

Het is belangrijk en prettig als er rust heerst in de groep. Rust bevordert het gevoel van welbevinden en de concentratie. In een rustige groep kan er voldoende aandacht zijn voor iedereen. Kinderen krijgen de ruimte om te leren en te ontdekken en zullen zich er gemakkelijker veilig voelen.

Tot rust komen gaat niet altijd vanzelf. Vaste handelingspatronen kunnen kinderen helpen om gevoelens van stress te doorbreken. Ze kunnen daarna op een lager energieniveau verdergaan. Het inzetten van de Rustvis in de klas helpt kinderen om heel bewust tot rust te komen. De oefeningen geven ze een rustig gevoel. Dat begint in het lijf en werkt door in het hoofd.

Adem in, adem uit

Leer de kinderen het opzegversje 'Adem in, adem uit' aan. Hang de tekst, ingelijst, in de Kwink-hoek. Hang er ingekleurde tekeningen bij van de Rustvis. Elke keer als ze zich druk voelen, zoeken ze een 'Rustvis' op en kunnen ze daarbij het versje opzeggen.

Sluit je je ogen?

Wees stil
Adem in
Adem uit
Voel je lijf

Kijk rustig
om je heen

Geef de Rustvis een plek in de Kwink-hoek. Stimuleer de kinderen deze te pakken als ze gevoel van onrust ervaren. Door de Rustvis vast te houden ontstaat er al meer rust. Leg een aantal kleurplaten van de Rustvis in de hoek (zie bijlage 3).

Tips om even tot rust te komen

Geef de kinderen de volgende tips met de Rustvis. (Geef de Rustvis door en laat de kinderen jou nadoen.)

Praat erover:

'Praat' met de Rustvis, vertel wat er gebeurde en wat je voelde en/of nu voelt

Schrijf het op:

Glijd met je vinger over de Rustvis

Schud het eruit:

Schud heen en weer met de Rustvis en beweeg lekker mee

Rust even uit:

Leg je hoofd op de Rustvis

In gesprek nadat je tot rust gekomen bent

Als een kind na een heftige emotie tot rust is gekomen, kies dan een passend moment om samen over emoties, gedachten en gedrag te spreken. Voer dat gesprek op de volgende manier:

- Teken op een groot vel een golflijn met één grote golf in het midden. Vertel het kind dat emoties gedurende een dag op en neer gaan, net als de golven van de zee.
- Nu gaan we kijken naar die grote golf, want dat is net gebeurd. Het kind is net misschien heel boos of verdrietig geweest. Benoem wat je zag en wijs de grote golf aan. Kan het kind aanwijzen waar het nu zit?
Wijst het kind een plek richting de piek van de golf aan, laat het kind dan langer de Rustvis gebruiken om te kalmeren. Is het kind weer redelijk rustig, dan kan de gebeurtenis besproken worden.
- Wijs de piek van de golf aan en vraag het kind te vertellen wat daar nou precies gebeurde. Help het eventueel op weg door nauwkeurig te vertellen wat je zelf zag: 'Ik zag dat je je vuisten gebald had en ik hoorde je schreeuwen.'

- Wijs vervolgens het begin van de golf aan en vraag het kind te vertellen over wat er vóór de piek gebeurde. Probeer samen eventuele triggers te benoemen en vat samen: 'Je vertelde dat je het niet leuk vond dat hij jou uitlachte. Je voelde dat je boos werd vanbinnen.'
- Vertel dat er manieren zijn om de golf minder hoog te laten gaan als je aan het begin al actie onderneemt: 'Wat kun je doen als je die boosheid vanbinnen begint te voelen?' Misschien dat het helpt om even weg te lopen, hulp te vragen of de Rustvis te pakken. Laat het kind zo veel mogelijk zelf dingen aandragen en maak er afspraken over: 'Zullen we afspreken dat jij, als je boosheid voelt, de Rustvis pakt en een rustig plekje opzoekt?'
- Geef na het gesprek het kind de ruimte om nog wat te delen als die behoefte er is. Bespreek ook of er nog iets goed gemaakt moet worden. Misschien heeft het kind iets stukgemaakt of heeft het iemand pijn gedaan. Hoe kan het dat weer goedmaken? Praat ook over een volgende keer. Als het kind weer veel emotie voelt opkomen... wat kan het dan doen? Hoe kan het steun vinden bij de Rustvis?

MEER WETEN?
over het gebruik van
de Rustvis in de klas en
Kwink-hoek?
Bestel de Rustvis
en de bijbehorende
handleiding.

Thema 1

**Zo zijn
onze
manieren!**

Verantwoording

Een groep waarin gezamenlijk afspraken gemaakt en nageleefd worden heeft een grote mate van veiligheid. Kinderen hebben behoefte aan structuur en duidelijkheid. Het is belangrijk dat ze de gelegenheid krijgen te reflecteren op gedrag en leren dat ze fouten mogen maken. Ze leren dat het eigen gedrag (Besef van jezelf) gevolgen heeft voor de ander (Besef van de ander). Juist bij de start van het schooljaar of na de kerstvakantie kan het van waarde zijn om deze Kwink-hoek in te richten.

Inrichting van de Kwink-hoek

Let erop dat bij de inrichting van een hoek er genoeg ruimte is voor de kinderen om zelf te ontdekken en aan te vullen.

Maak in de hoek verschillende klassenregels en routines zichtbaar op kaarten en/of foto's. Geef de kinderen de mogelijkheid om hier zelf ook tekeningen van te maken. Leg twee petten en wat beloningskaartjes neer (voor de complimentendienst, zie Concrete suggesties).

Gebruik eventueel ook onderstaande suggesties (en leg daarvoor de materialen klaar in de Kwink-hoek) om kinderen te laten ervaren dat ze met elkaar een veilige groep vormen. In die veilige groep gaat het erom dat je elkaar kent en met elkaar afspraken maakt en naleeft. Daar helpen deze suggesties bij:

- Beplak een wand met foto's van de kinderen uit de groep (of losse kaarten met foto's).
- Knutsel samen één grote boom waarvan de bladeren gevormd worden door een geschilderde of omgetrokken hand van elk kind. Het idee erbij is: we zorgen met elkaar voor deze boom, zo kan hij groeien.
- Laat een groot schilderij ontstaan waarop van elk kind een vingerafdruk in verf staat. Teken of schilder aan elke vingerafdruk een touwtje, zodat het ballonnen worden die met elkaar nieuwe groepsavonturen gaan beleven.

Kleed de Kwink-hoek verder aan met de resultaten van deze activiteiten.

Concrete suggesties

Spel 1: Complimentendienst

Hang in de hoek twee petten op en zet een pot met kaartjes of beloningsfiches neer. Kinderen spelen de *complimentendienst*. De complimentendienst gaat als echte detectives op zoek naar alles wat goed gaat in de klas. Wie is er lekker aan het spelen? Wie gaat helemaal zelf naar de wc? Wie helpt een ander goed? Laat kinderen dit benoemen en bekrachtigen door een kaartje uit te delen en te vertellen wat ze goed vinden gaan.

Spel 2: De leer-beer

Ergens in de klas zit een knuffelbeer verstopt: *de leer-beer*. De leer-beer weet nog niet zo goed hoe het werkt in de klas. Aan de kinderen de taak om aan de leer-beer uit te leggen wat de afspraken in hun groep zijn. Laat ze de hoek zo inrichten dat ze de leer-beer goed kunnen uitleggen hoe het hoort. Als de hoek helemaal af is kan de leer-beer door de leerkracht aan de leerlingen worden gegeven of de leerkracht hanteert zelf de leer-beer en stelt kinderen gerichte vragen.

Maken: Complimentenkaartje

Maak een complimentenkaartje. Teken wat de ander goed heeft gedaan en geef dit kaartje aan de ander. Het wordt nog persoonlijker als de kinderen een complimentenkaartje hebben met daarop hun foto of een tekening van zichzelf.

Als je liever geen complimentenkaartjes laat maken, kun je de kinderen ook aanleren om van hun hand een open kommetje te maken (waarin fictief het compliment zit).

Ze overhandigen het compliment aan het ontvangende kind dat ook een kommetje heeft gemaakt van zijn handen. Gekregen? Dan houden ze het compliment tegen hun hart en is het op een mooie plek opgeborgen.

Uitspelen: Zwinzent gaat spelen

Zorg voor een mand met verschillende verkleedkleden. Kinderen kiezen kleding die ze leuk vinden. Speel zelf als Zwinzent mee met de andere kinderen, maar luister telkens niet goed naar het voorstel dat ze doen. Zwinzent heeft geen zin om mee te doen met de groep en doet steeds precies het tegenovergestelde van wat de groep bedenkt. Wat kan de groep doen om toch samen verder te spelen of de situatie zonder ruzie op te lossen?

TIP

Gebruik hiervoor de handpop van Zwinzent.
Bestel op www.kwintessens.nl
Bestelnummer 0910

Kwink-slag De zelfvertrouwer

Wat doe je als je ziet dat iemand zich niet aan de afspraken houdt. Durf je het, op een goede manier, te zeggen? Pak de afspraken er nog eens bij en ga ze een voor een bij langs. Wil iemand de 'afpraakbreker' spelen? Die gaat bijvoorbeeld rennen door de gang, terwijl dat niet de afspraak is. Wie gaat er iets van zeggen? Oefen eerst samen de stappen van De zelfvertrouwer en bedenk welke woorden gezegd kunnen worden. Bijvoorbeeld: 'Jari, de afspraak is dat we lopen op de gang. Wil jij dat ook doen?' Geef de Kwink-slag poster een plek in de Kwink-hoek.

Leestips

- Leg prentenboeken over regels en gedrag neer in de hoek of betrek er de leeshoek bij. Laat de kinderen de boeken aan elkaar voorlezen of erover vertellen.
- Leestips:
Regels, regels en nog eens regels - Berdie Bartels / *Regels zijn regels* - Cassie Mayer / *Regels en afspraken* - Jennine Staring / *De lekker lange agent* - Tjibbe Veldkamp / *De stations-muis* - Meg McLaren / *Babs is de baas!* - Corrinne Averiss / *Kreukel* - Loes Riphagen / *Kaatje zegt NEE!* - Liesbet Slegers / *Grote brutale Hippo* - Stuart Trotter / *Eigenwijze Tobias* - Ruud Bruijn / *Prinses Arabella en Omi* - Mylo Freeman.
- Spreek een of meer boeken in als luisterboek en laat de kinderen ernaar luisteren.
- Download en print passende digitale Kwink-prentenboeken.
- Een passend deel van de serie *Hoe doe je dat? Zo gaat dat niet*. Lees het verhaal en kies een aantal bijpassende verwerkingen.

Bestel *Hoe doe je dat? Zo gaat dat niet*
www.kwintessens.nl
Bestelnummer 0701

Thema 2

Vriend- schap

Verantwoording

Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat mensen die echte vrienden om zich heen hebben, gelukkiger en zelfverzekerder zijn. Daarom is 'vriendschap' een belangrijk thema.

Kinderen van 4 tot 7 jaar hebben vaak een duidelijke voorkeur voor wie ze aardig vinden. Dat is doorgaans gebaseerd op activiteiten die ze beiden leuk vinden. Kinderen leren spullen te delen en oefenen in het leggen van sociale contacten. Ze willen gehoord en gezien worden door leeftijdsgenootjes. Vriendschappen kunnen nog weleens wisselen. Ook ontstaat er in de contacten soms een ruzie. Het nuttige van die ruzietjes is dat kinderen dan ook weer leren hoe ze die (zelf) moeten oplossen. Leer kinderen aan welke 'taal' ze kunnen gebruiken voor het oplossen van ruzies. Bijvoorbeeld deze zinnen:

- Daan, jij hebt mijn lego afgepakt, daardoor voel ik mij...
- Zullen we samen...? (voorstel laten doen)

Inrichting van de Kwink-hoek

Let erop dat bij de inrichting van een hoek er genoeg ruimte is voor de kinderen om zelf te ontdekken en aan te vullen.

Richt de Kwink-hoek samen met de kinderen in, passend bij het thema 'vriendschap'. Denk aan: lekkere zitkussens, huiselijke (vertrouwde) spullen, gezelschapsspelletjes, posters over vriendschap (kopieën uit prentenboeken bijvoorbeeld), vrienden- en/of hartjesslingers, verjaardagskalender met daarop alle vriendennamen, 'tegeltjes' met de door kinderen afgemaakte zin: 'Vriendschap is...', prentenboeken over vriendschap, welkombordjes en spullen die kinderen zelf van huis mogen meenemen. Kortom: inrichten alsof je je beste vriend ontvangt!

Concrete suggesties

Spel 1: Vriendenwinkel

Leg een aantal blokken in de vriendenwinkel. Bevestig op elk van deze blokken een strook met daarop de volgende woorden (met tekening): kleur (gekleurde stipjes), spel (bordspel), muziek (muzieknoet), dier (poes), eten (appel en peer) en kleding (trui). Als twee vrienden in de winkel komen, dan mogen ze om de beurt een blok 'kopen'. Koopt de een bijvoorbeeld het blok 'kleur', dan raadt de ander wat de lievelingskleur van de koper is. Zo wisselen ze samen hun voorkeuren uit en leren ze elkaar nog beter kennen.

Spel 2: Slaapfeestje

Kinderen mogen bij elkaar 'slapen'. Hoe richten ze de slaaphoek in voor hun vriendje? Laat de slaapplek zo vertrouwd mogelijk maken voor het vriendje. Dat betekent dat de kinderen eerst goed met elkaar gaan overleggen. Wat mag er niet ontbreken? Welk verhaalje vertellen ze elkaar (of lezen ze voor) vóór het slapen gaan? Wat gebeurt er bij het wakker worden? Wat ontbijten ze?

TIP

Teken een aantal stappen in dit spel op papier en hang deze op. Zo ontstaat een spelscript dat de kinderen kunnen volgen om het spel uit te spelen.

Bijvoorbeeld: een vriend belt aan en de ander doet open, ze begroeten elkaar, samen maken ze het bed klaar, maken popcorn en gaan een film kijken, kiezen een spelletje om samen te doen, gaan slapen (eerst kletsen), maken ontbijt.

Maken: Vriendjes maken

Vrienden kennen elkaar. Maak een portret van een vriendje. Teken of schilder elkaar heel precies na. Plak er brede zonnestralen omheen. Teken of schrijf daarop wat het vriendje goed kan. En ook wat je leuk vindt aan het vriendje.

TIP

Laat de kinderen ook een soortgelijk blad over zichzelf maken. Voeg deze samen tot een vriendenboekje.

Bouw een vriendenhuis

Twee kinderen bouwen een vriendenhuis. Dat kan van kosteloos materiaal en/of met blokken/lego. Ze overleggen hoe dat huis eruit moet zien, wat erin komt enzovoort. Ze houden rekening met elkaars wensen.

Uitspelen

Leg de afbeeldingen van bijlage 1 neer.

1. Gretta zoekt tevergeefs een vriend in de winkel.
2. Gretta vraagt het aan Kwispel. Hij vraagt: 'Wat voor vriend zoek je?'
3. Soorten vrienden: grappig, slim, sportief.
4. Gretta weet het niet. Kwispel krijgt een idee...

Hoe loopt dit verhaal af? Kinderen spelen dit in de hoek na en verzinnen een afloop. Ze voeren het daarna ook nog een keer in de kring voor de hele groep uit.

Kwink-slag De aardigspreker

In contact met elkaar is een positieve communicatie belangrijk. Door de stappen van De aardigspreker te oefenen, help je kinderen om elkaar aan te spreken op een opbouwende manier. Bespreek samen de stappen (Denk na voordat je iets zegt, zeg wat je ziet, zeg het op een aardige manier) aan de hand van een aantal voorbeelden en bedenk een passend gebaar bij elke stap. Maak tweetallen en laat elk tweetal een spel uit de kast kiezen en spelen. Bespreek het na: wanneer is De aardigspreker gebruikt? Geef de Kwink-slag poster een plek in de Kwink-hoek.

Leestips

- Leg prentenboeken over regels en gedrag neer in de hoek of betrek er de leeshoek bij. Laat de kinderen de boeken aan elkaar voorlezen of erover vertellen.
- Tips: *Kikker & vriendjes* – Max Velthuis / *Vriendjes en Wil je mijn vriendje zijn?* – Eric Carle / *Jij ook van mij* – Vivian den Hollander / *Elmer en zijn vriendjes* – David McKee / *Vriendjes* – Mies van Hout / *Vos en Haas* – Sylvia Vanden Heede.
- Spreek een of meer boeken in als luisterboek en laat de kinderen ernaar luisteren.
- Download en print passende digitale Kwink-prentenboeken.
- Een passend deel van de serie *Hoe doe je dat is Vrienden maken*. Lees het verhaal en kies een aantal bijpassende verwerkingen.

Bestel *Hoe doe je dat? - Vrienden maken*
www.kwintessens.nl
Bestelnummer 0702

Extra: Kwink-materiaal Kwink-memoryspel

Leg de volgende kaartjes op hun kop in de hoek: zenuwachtig, bang, geschrokken, buitengesloten, verdrietig en boos. Kind 1 pakt blind een kaartje en geeft dat aan kind 2. Kind 2 laat zien hoe het dier op het kaartje zich voelt. Kind 1 kijkt goed en probeert de emotie te raden door deze na te doen.

Bestel het Kwink-memoryspel
op www.kwintessens.nl
Bestelnummer 0922.

Thema 3

Kiezen

Verantwoording

In de Kwink-hoek spelen de kinderen samen. Dat spel verloopt het beste als kinderen leren om rekening te houden met elkaar. Zeker als het gaat om het thema 'kiezen'.

Veel van de keuzes die kinderen de hele dag door maken zijn onbewust. Soms is het nodig om bewust te kiezen. Vaak weet je pas achteraf of je de goede keuze hebt gemaakt. Daarom is het belangrijk dat kinderen leren van hun keuzes.

Kinderen die kunnen terugkijken op eerder gemaakte keuzes en daarvan ook leren, zijn beter in staat om in de toekomst weloverwogen keuzes te maken. Zij zijn in staat problemen op te lossen op een manier die recht doet aan alle betrokkenen. Kiezen heeft dus alles te maken met jezelf én anderen.

Het is belangrijk om kinderen al vroeg eigen keuzes te leren maken. Zo vergroten ze hun zelfvertrouwen, hun zelfoplossend vermogen, stimuleren ze hun verantwoordelijkheidsgevoel en creativiteit. Eigen verantwoordelijkheid betekent: eigen regie. En dat is een van de allerbelangrijkste basisbehoeften van een mens. Eigen regie houdt ook in dat kinderen oorzaak en gevolg van keuzes leren; ze ervaren dat ze bij een keuze rekening moeten houden met anderen. En natuurlijk moeten kinderen in alle veiligheid foute keuzes mogen maken! Of anders gezegd: fouten maken moet en van proberen kun je leren.

Inrichting van de Kwink-hoek

Let erop dat bij de inrichting van een hoek er genoeg ruimte is voor de kinderen om zelf te ontdekken en aan te vullen.

Besprek met de kinderen hoe een hoek over 'kiezen' eruit kan zien. Laat zoveel mogelijk ideeën van de kinderen door hen zelf uitvoeren. Hang 'menuborden' in de hoek op waar activiteiten op staan waar kinderen uit kunnen kiezen (of gebruik het kiesbord). Leg een lege koffer neer. Die mag een kind vullen met tien dingen die het mee wil nemen op reis. Wat kiest het kind? Laat de keuzes tekenen of vul de koffer met echte voorwerpen. Leg spullen neer waarmee de kinderen een kleurenwinkel kunnen inrichten. Groen bij groen, rood bij rood enzovoort. Andere kinderen mogen een of meer kleuren komen 'kopen'. Ook kan er een letterbibliotheek gemaakt worden: Welke letters kies je? Welke woorden ga je daarvan maken? Of richt een klein restaurant in: Wat staat er op de menukaart? Wat doe je als een kind iets kiest wat niet op de kaart staat? Zet ook de mand met verkleedkleden neer. Een stapel Allerhandes (voor de menukaart) en reis-catalogi (voor je favoriete vakantieplek) stimuleren ook om kiesactiviteiten mee te doen.

TIP

Maak van deze hoek een reiswinkel met daarin onder andere een lege koffer en reis-catalogi. De kinderen kunnen in de winkel een reisje boeken. Kiezen ze bijvoorbeeld voor de zon of voor sneeuw?

Concrete suggesties

Spel 1: Samenspel

Leg twee verschillende speelvoorwerpen bij elkaar. Bijvoorbeeld: een puzzel en lego. Twee kinderen gaan nu samen kiezen waarmee ze gaan spelen. Observeer het overleg. Wat spreken ze samen af? Hoe komen ze tot een keuze waar ze beiden blij mee zijn? En daarna? Lekker samen spelen!

TIP

Doe de twee voorwerpen in één bak. Zorg voor een aantal verschillende bakken.

Spel 2: Maak een verhaal

Leg acht verschillende afbeeldingen van dagelijkse keuzemomenten in de Kwinkhoek (zie bijlage 2). Er horen telkens twee afbeeldingen bij elkaar. Laat die in duo's eerst bij elkaar zoeken. Daarna maken de kinderen om de beurt een keuze. Voorbeeld: als kind A de appel kiest, moet kind B de banaan nemen. Daarna mag kind B als eerste kiezen. Klaar? Dan hebben ze elk vier kaartjes. Daarmee verzinnen ze een verhaaltje dat ze later voor de groep mogen uitspelen.

TIP

Geef kinderen lege kaartjes en laat ze daarop keuzes tekenen die ze elke dag wel een keer maken. Laat andere kinderen raden om welke keuze het gaat.

Maken: Samen een kijkdoos maken

Leg materiaal neer om een kijkdoos te maken. Twee kinderen werken samen aan één kijkdoos. Het thema is: een spannende, leuke plek. Welke plek kiezen de kinderen samen? Een spookhuis? Een circus? Een boom in het bos?

Aankleed-kind

Teken op een rol behang de omtrek van een kind (oudere kinderen kunnen dit zelf). Te groot? Laat dan een verkleinde omtrek op stevig A3-papier tekenen. Laat dit 'kind' aankleden met kosteloos materiaal. Laat eerst kiezen voor welke gelegenheid de kleding is: een feestje, sporten, buitenspelen, slapen, zwemmen, enzovoort. Hang de resultaten aan hangertjes zoals in een garderobekast. Vraag of andere kinderen daar de komende tijd ook mee mogen spelen.

Uitspelen

Zorg voor verschillende verkleedkleden in een mand. De kinderen kiezen kleding die ze leuk vinden. Let op: zeg erbij dat ze, voor wie dat wil, de kleding de hele ochtend of middag aan mogen houden.

Laat de 'verkleedkinderen' in de kring een rondje lopen. Als ze elkaar tegenkomen, bedenken ze een passende groet. Ook zoeken ze een paar kinderen in de kring op en vragen ze om iets aardigs te zeggen over de kleding die ze aanhebben. Vervolgens spelen ze, met hun verkleedkleden aan, een spelletje 'zakdoekje leggen'. Bespreek tot slot hoe de kledingkeuze bevalen is. Wie had er spijt van de keuze en waarom? Hoe beviel de kleding tijdens het (buiten)spelen? Wat is belangrijk voordat je een keuze maakt?

Kwink-slag De keuzechecker

Speel met de Kwink-handpoppen of de poppenkastpoppen een aantal keuzemomenten uit. Bijvoorbeeld: Koe heeft afgesproken om met Ep een rondje te gaan fietsen. Maar het regent en er is een leuke serie op tv. Wat zal Ep kiezen: binnenblijven of buiten gaan fietsen?

Laat de kinderen bepalen hoe het verhaal verdergaat door samen de stappen van De keuzechecker te doorlopen en een keuze te maken.

Leg de poppen in de Kwink-hoek en stimuleer de kinderen eigen keuzesituaties uit te spelen.

Geef de Kwink-slag poster een plek in de Kwink-hoek.

Leestips

- Leg prentenboeken over 'kiezen' neer of betrek de leeshoek erbij. Laat de kinderen de boeken aan elkaar voorlezen of erover vertellen.
- Tips: *De koningin die niet kon kiezen* – Annemarie van Haeringen / *Deze ridder zegt nee* – Lucy Rowland / *Het grote boek van Kikker en Varkentje* – Max Velthuis / *Het blauwe paard* – Eric Carle / *Nieuwe schoenen!* – Leilani Sparrow / *Een echt egeltjesfeest* – Sam Loman / *Mijn kip* – Frow Steeman / *Kleine man gaat fietsen* – Feikje Boertjes / *Finn kookt zelf* – Birte Müller / *Ik wil een huisdier* – Emma Dodd.
- Spreek een of meer boeken in als luisterboek en laat de kinderen ernaar luisteren.
- Download en print passende digitale Kwink-prentenboeken.
- Een passend deel van de serie *Hoe doe je dat?* is *Geduld hebben*. Lees het verhaal en kies een aantal bijpassende verwerkingen.

Bestel *Hoe doe je dat?* - *Geduld hebben*

www.kwintessens.nl

Bestelnummer 0705

Thema 4

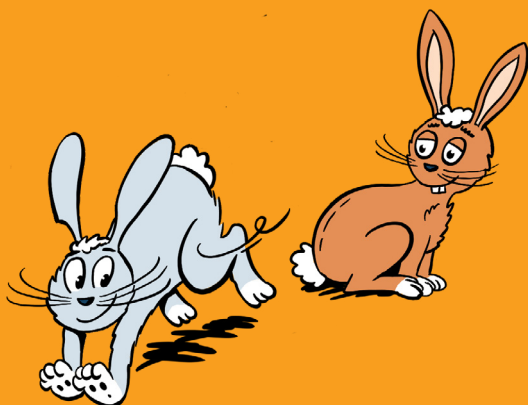
Ontspannen

Verantwoording

Kinderen kunnen, net als volwassenen, drukte en stress ervaren. Ook al zijn ze zich daar misschien minder van bewust. Toch kan drukte ervoor zorgen dat ze meer afgeleid en minder taakgericht zijn. Het kan ook zijn dat de gedachte aan alles wat er nog moet gebeuren een spanning veroorzaakt die kan leiden tot piekeren, faalangst, verdriet en boosheid. Kinderen die signalen van drukte herkennen en in staat zijn zichzelf rustig te krijgen, kunnen zich beter concentreren en meer ruimte voelen om te leren en ontdekken. Bij dit thema spelen de SEL-competenties Besef van jezelf en Zelfmanagement een belangrijke rol.

Als je ontspant, is een deel van het zenuwstelsel actief dat ervoor zorgt dat je lichaam herstelt en je weer energie krijgt. Stresshormonen nemen af en je kunt ook weer beter nadenken. Voor kinderen die stress ervaren, is ontspanning daarom ontzettend belangrijk.

Ontspannen kan op verschillende manieren: even tekenen, naar rustige muziek luisteren, vrij bewegen, ontspanningsoefeningen doen, op een kussen in de leeshoek gaan zitten, even rondwalen door de klas, even bij de leerkracht 'hangen', elkaar masseren, enzovoort. Door te ontspannen krijgt je lichaam de kans zich te herstellen. Ontspanning zorgt er ook voor dat je rustig en kalm kunt blijven in situaties die hierom vragen.

Inrichting van de Kwink-hoek

Let erop dat bij de inrichting van een hoek er genoeg ruimte is voor de kinderen om zelf te ontdekken en aan te vullen.

Houd een gesprek over de vraag: 'Waar word jij rustig (ontspannen) van?' Welke dingen die genoemd zijn kunnen een plek krijgen in de Kwink-hoek over 'ontspanning'? Richt de hoek op basis van de inbreng van kinderen zo gevarieerd mogelijk in. Denk aan de volgende mogelijkheden: een 'hemeltje' door een klamboe in de hoek op te hangen, waardoor de ruimte intiemer wordt; kleurplaten, met de mogelijkheid om tijdens het inkleuren rustige, instrumentale muziek te luisteren; een droomplek met zachte kussens met uitzicht op een sterrenhemel die de kinderen zelf kunnen maken*; een bak met uitdagende materialen erin waarmee kinderen lekker kunnen bewegen; een luisterplek om naar ingesproken prentenboeken te luisteren; een bak met kosteloos materiaal om vrij mee te kunnen knutselen; bellenblazen; sensomotorisch materiaal als klei, zand en stofjes.

* Leer kinderen de volgende oefening aan die ze ook zelfstandig kunnen doen in de Kwink-hoek: Ga op een matje liggen. Handen op je buik. Ogen dicht. Luister naar geluiden in de omgeving. Voel je handen op en neer gaan. Doe je ogen weer langzaam open.

Leer kinderen eventueel deze mantra die ze voor zichzelf opzeggen voordat ze aan een nieuwe opdracht beginnen: 'Ik ben lief. Ik ben knap. Ik mag er zijn zoals ik ben. Ik kan het!'

Concrete suggesties

Spel 1: Wat hoor jij?

Twee kinderen luisteren een tijdje in stilte naar de geluiden in de groep. Klaar? Dan noemen ze om de beurt een geluid. Kind 1 zegt eerst: 'Ik ben heel stil en hoor...' (geluid noemen); kind 2 herhaalt de zin en noemt dan eerst het geluid van kind 1 en daarna het eigen geluid. Enzovoort.

Daarna tekenen of schilderen de kinderen een voorstelling die past bij het geluid waar ze van ontspannen.

Wat zie jij?

Hetzelfde als het spel hierboven, maar dan met kijken.

Spel 2: Rustmomentje

Kinderen maken met elkaar een rustmomentje. Zo kunnen ze elkaar kriebelen met een veertje, de schouders masseren of een rustig liedje zingen. Laat ze ontdekken wat de ander helpt om te ontspannen. Ook kunnen ze ontdekken of het iets is dat ze zelf fijn vinden.

Maken: Ontspanningsdoos of ontspan-soep

De kinderen maken van kosteloos materiaal (watten, stofjes, vilt, wol enzovoort) een ontspanningsdoos. Laat de buitenkant versieren met kleuren en materialen waar ze rustig van worden. Laat ook de binnenkant aankleden. Als de kinderen zich gestrest, druk, boos of anderszins uit balans voelen, kunnen ze dat gevoel op een kaartje tekenen/schrijven en in de ontspanningsdoos doen. Dan is die gedachte symbolisch uit hun hoofd.

Alternatief: Maak een pan ontspan-soep. De kinderen knippen uit tijdschriften plaatjes waarvan ze zich vrolijk en ontspannen gaan voelen. Die plakken ze in een grote pan met twee oren eraan. Zo kunnen ze de pan met ontspan-soep overal mee naartoe nemen. Zijn ze gestrest? Neem dan een 'hapje' ontspan-soep.

Mijn rust-knuffel

Vraag de kinderen een oude sok mee te nemen om hiervan hun eigen rust-knuffel te maken. Laat de sok vullen met zacht vulmateriaal en bind of naai deze dicht. Gebruik bijvoorbeeld knopen om er ogen op te maken; teken met watervaste stiften een mond.

Wie er behoefte aan heeft om rustig te worden, mag zijn of haar rust-knuffel pakken en hier even mee gaan knuffelen om rustig te worden. Je kunt de rust-knuffel ook aanbieden aan een kind waarvan je denkt dat het even tot rust moet komen.

Uitspelen

Leg afbeeldingen van een aantal emoties in de Kwink-hoek (zie bijlage 4). Een kind mag een afbeelding kiezen. Het laat nu, samen met andere kinderen, in spel zien hoe het weer rustig wordt als het dit gevoel heeft. Help ze op weg door eerst met hen te bespreken waar die emotie door komt, wat je er dan bij voelt, wie er eventueel bij betrokken zijn enzovoort.

Kwink-slag De zelfontspanner

Speel een onrustig muziekje af en laat de kinderen meebewegen. Bijvoorbeeld het liedje 'Opzij' van Herman van Veen. Verken na het liedje hoe de kinderen zich van binnen en buiten voelen. Hoe gaat hun hartslag? Laat vervolgens de muziek en de woorden bij De zelfontspanner horen. Adem rustig mee en bespreek dan hoe de kinderen zich voelen. Is hun hartslag gedaald?
Geef de Kwink-slag poster een plek in de Kwink-hoek.

Leestips

- Leg prentenboeken over 'rustig worden' neer of betrek de leeshoek erbij. Laat de kinderen die boeken aan elkaar voorlezen of erover vertellen.
- Tips: *Buurman Brombeer* – Ciara Flood / *Ik eet je niet op* – Adam Lehrhaupt / *Floeffiewoeffie* – Simon Puttock / *Rustig aan met Rupsje Nooitgenoeg* – Eric Carle / *Verel van bijna alles* – Stefan Boonen / *Stress!* – Lydia Monks / *Altijd tijger* – Marijke ten Cate / *Het boekenfeest* – Rian Visser / *Pats boem knal* – Dawn Apperley.
- Spreek een of meer boeken in als luisterboek en laat de kinderen ernaar luisteren.
- Download en print passende digitale Kwink-prentenboeken.
- Een passend deel van de serie *Hoe doe je dat?* is *Groeimindset*. Lees het verhaal en kies een aantal bijpassende verwerkingen.

Bestel *Hoe doe je dat?* - *Groeimindset*
www.kwintessens.nl
Bestelnummer 0712

Thema 5

Hoe voel ik mij vandaag?

Verantwoording

Jonge kinderen leven dicht bij hun gevoel. Sterker nog: kleuters reageren over het algemeen primair op situaties. Ze laten hun emoties daarbij de vrije loop. Als ze iets niet leuk vinden zijn ze vaak boos of verdrietig. Net een spelletje gewonnen? Dan hup-pelen ze van blijdschap door de gang. Het aanwezig zijn van emoties betekent niet dat leerlingen eigen emoties goed kunnen interpreteren. 'Ik ben bang, omdat... Hoe zie ik eruit als ik blij ben? Waaraan kunnen andere kinderen zien dat ik verdrietig ben? Waarom voel ik mij zoals ik mij voel?' Die laatste vraag staat centraal in de Kwink-hoek: Hoe voel ik mij vandaag?

De hoek daagt uit tot het samen bestuderen van eigen gevoelens en emoties. Het gaat om een voorzichtige verkenning van basisemoties en het verruimen van de woordenschat. Hoe meer woorden leerlingen kennen om emoties uit te drukken hoe beter ze hun gedrag onder woorden kunnen brengen en dus kunnen reguleren.

Inrichting van de Kwink-hoek

Let erop dat bij de inrichting van een hoek er genoeg ruimte is voor de kinderen om zelf te ontdekken en aan te vullen.

De Kwink-hoek is een spiegelparadijs. Overal hangen spiegeltjes op ooghoogte. Dat is voor alle kinderen anders, hang de spiegeltjes daarom op verschillende hoogtes. Als er eventueel vervormde of lachspiegels aanwezig zijn in de school is dat een aanrader. Hang een uitdraai van het Kwink emotiewiel op. Doe dit op een stevig stuk karton en plaats er wasknijpers bij. Zet af en toe een wasknijper op een van de emoties en nodig de kinderen uit om met deze emotie in de hoek aan de slag te gaan. Bijvoorbeeld door mopjes te verzinnen bij de emotie 'blij' en troostbloemen te knutselen bij de emotie 'verdrietig'. Maak tot slot een mand met bonte verkleedkleden. Kinderen geven niet alleen met hun gezicht uitdrukking aan gevoel, maar met het hele lijf. De verkleedkleden helpen om de gemoedstoestand kracht bij te zetten.

Concrete suggesties

Spel 1: Spiegeltje spiegeltje

Leg meerdere onbreekbare spiegels in de hoek. Kinderen zullen vanuit zichzelf spel ontwikkelen met de spiegeltjes. Geef de opdracht om in tweetallen in de spiegel te kijken (beide kinderen hebben een eigen spiegeltje) en aan elkaar te laten vertellen wat ze zien. Ze beschrijven zichzelf. Dit kun je eerst laten doen zonder dat de kinderen geluid maken en daarna nog een keer met geluid.

Geef de vervolgoopdracht om verschillende gezichten (emoties) die in de hoek hangen na te doen. Kinderen proberen bijvoorbeeld de emotie 'boos' zo goed mogelijk na te spelen. Eerst kijken ze hoe dat eruitziet in een spiegeltje. Daarna kijken ze naar elkaar. Voor oudere kinderen is het mogelijk om een emotie in gedachten te nemen en deze uit te beelden. Vervolgens proberen andere kinderen de juiste emotie te raden.

Spel 2: Kwink emotiewiel

Laat het Kwink emotiewiel zien en bespreek de emoties die erop staan. Bij elke emotie staat een muziekje. Laat de kinderen hun ogen dichtdoen en klik een van de muziekjes aan. (Je kunt ook een willekeurig muziekje of een bekend liedje laten horen.) Met hun ogen weer open bewegen de kinderen mee op de muziek. Stopt de muziek, dan wisselen ze met verschillende maatjes uit welke emotie zij bij de muziek vinden passen. Let op: er is geen goed of fout. Welke emotie is het vaakst genoemd? Herhaal dit met de andere muziekjes.

Laat tot slot de kinderen één muziekje kiezen die ze nog een keer willen horen. Bedenk er samen een passend verhaal bij.

Maken: Natekenen

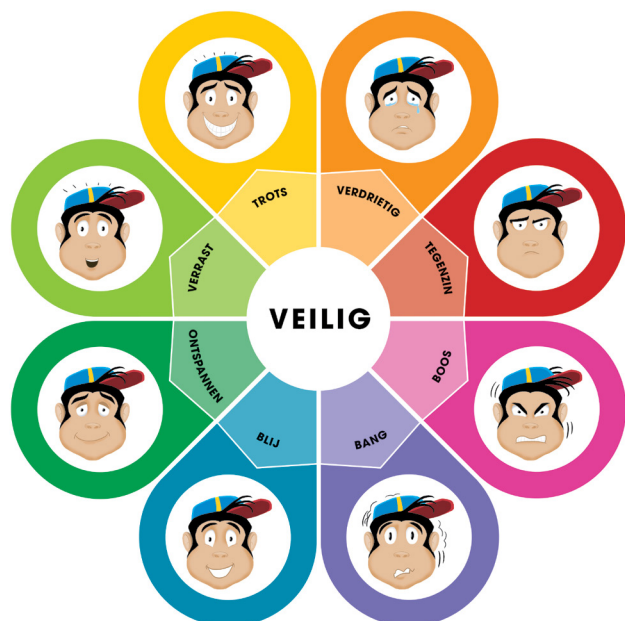
Maak in de hoek een bord waarop (het liefst) aan beide kanten een groot vel papier hangt. Kinderen gaan elkaar natekenen. Laat ze eerst tegenover elkaar staan en elkaar goed bekijken. Wat zien ze? Vervolgens gaan ze elkaar tekenen en letten daarbij op hoe de ander zich voelt. Ziet iemand er vrolijk uit dan moet dat ook terug te zien zijn op de tekening.

Uitspelen: De verkleedmand

Verkleeden is voor jonge kinderen een goede manier om zich te uiten. Het helpt hen zich te verplaatsen in een ander en het vergroot gevoelens en emoties uit. Maak een mooie mand met verkleedkleding. Voeg bewust zeer vrolijke en uitbundige kleding toe, naast wat donkere en sobere kleding. Laat kinderen zo vrij mogelijk tijdens het spel en observeer hoe ze hiermee omgaan.

Begeleide spelsuggestie

Laat de kinderen allemaal een emotiekaart kiezen die in de hoek hangt. Zorg ervoor dat er emoties hangen als vrolijk en blij maar ook verdrietig of eenzaam. Laat kinderen kleding zoeken die ze vinden passen bij de betreffende emotie. Laat ze volledig vrij in hun keuze. Probeer, als iedereen is verkleed, het spel ...op gang te brengen door een kind te complimenteren met de kledingkeuze en te vragen er iets over te vertellen. Vervolgens kan dit kind een ander kind 'ontmoeten'.

Kwink-slag De verderkijker

Door goed naar de ander te kijken, kun je bedenken hoe de ander zich voelt en jouw gedrag daarop aanpassen. Speel het 'emotie-kijk-spel': laat de kinderen rondlopen op de muziek en stoppen bij een maatje als de muziek stopt. Om de beurt mag één van de maatjes een emotie laten zien. De ander kijkt goed en stelt zichzelf de vragen van De verderkijker. Wat zien ze? Laat ze hun maatje vragen of dit klopt.

Geef de Kwink-slag poster een plek in de Kwink-hoek.

Leestips

- Elk prentenboek leent zich voor een gesprek over gevoelens. Hoe voelt de hoofdpersoon zich? Wanneer veranderde zijn gevoel? Hoe kwam dat? Er zijn ook veel prentenboeken te vinden die specifiek over het thema 'gevoel' gaan.
- Tips: *Raar* - Mark Janssen (dit prentenboek sluit perfect aan omdat het boek gaat over dieren die in de spiegel kijken) / *Vandaag voel ik me. Een ABC van gevoelens* - Madalena Moniz / *Het vrolijke voorleesboek van Kikker* - Max Velthuis / *Stop, hou op* - Guusje Nederhorst / *Nooit denk ik aan niets* - Hans en Monique Hagen, *Als verdriet op bezoek komt* - Eva Eland
- Spreek een of meer boeken in als luisterboek en laat de kinderen ernaar luisteren.
- Download en print passende digitale Kwink-prentenboeken.
- Een passend deel van de serie *Hoe doe je dat?* is *Gevoelens herkennen*. Lees het verhaal en kies een aantal bijpassende verwerkingen.

Bestel *Hoe doe je dat? - Gevoelens herkennen*
www.kwintessens.nl
 Bestelnummer 0703

Extra: Kwink-materiaal Kwink-emotiethermometer

Hang de emotiethermometer op in de klas. Verken daarmee de zwaarte van de emoties. Geeft een kind bijvoorbeeld aan dat het zich boos voelt, laat hem dan op de thermometer aangeven hoe boos ongeveer. Bedenk samen of het nodig is de boosheid te laten zakken en wat daarvoor nodig is.

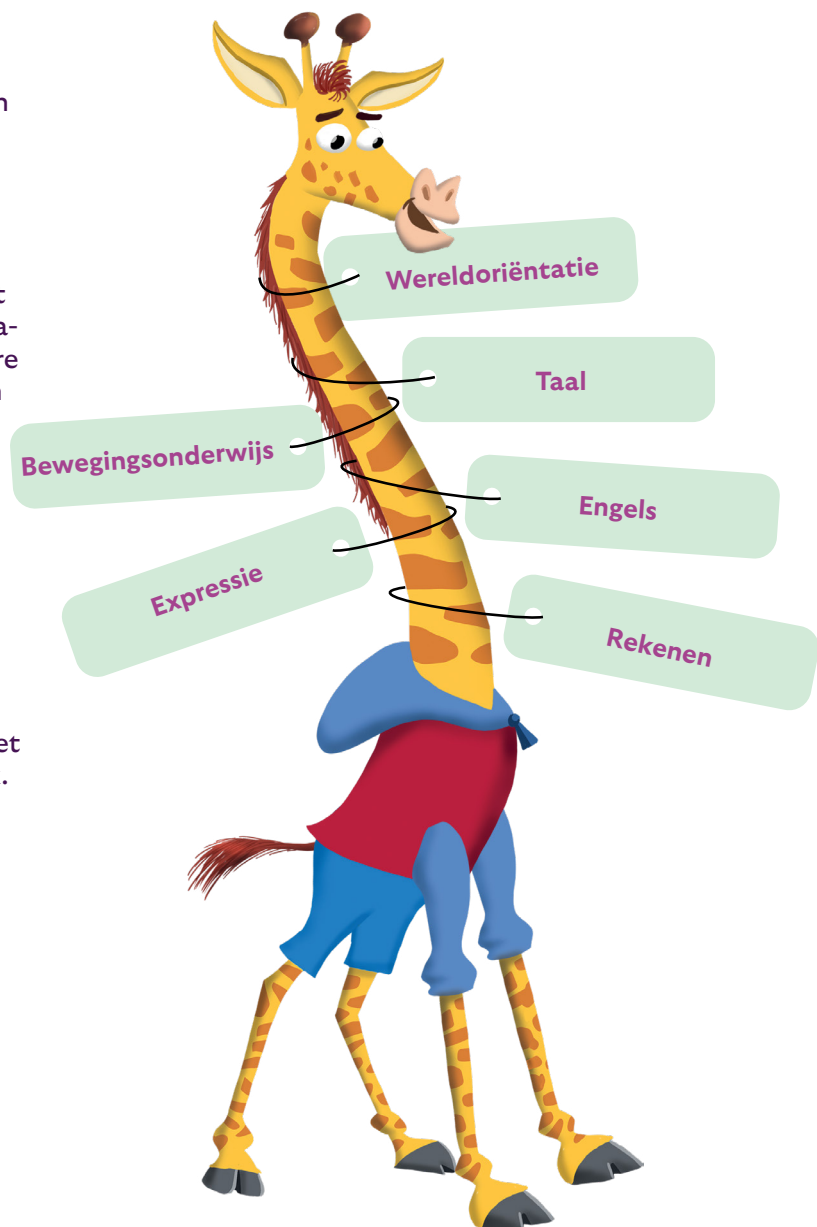
Relatie met andere vakken

De Kwink-hoek staat niet op zichzelf. Het is een krachtig middel om de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen te bevorderen. Het wordt nog krachtiger op het moment dat je in staat bent het geleerde te koppelen aan andere vakken en te laten terugkomen op andere momenten.

We splitsen dit in drie mogelijke manieren om verbinding te zoeken met andere vakgebieden:

- **Koppeling met andere vakgebieden**
Vooral expressieve vakken lenen zich voor een koppeling met de Kwink-hoek. Denk hierbij aan tekenen, handvaardigheid, drama en muziek. Als kinderen die week de hoek Vriendschap in de klas hebben, is een snelle koppeling (klei je beste vriend, welk muziekje maak jij op dit instrument voor een vriend, teken je vriend) eenvoudig gemaakt. Eenvoud is de kracht. Juist door de thematiek in een ander vakgebied te laten terugkomen, zijn kinderen in staat meerdere verbindingen te leggen, aangeleerde begrippen beter te begrijpen en daardoor competenties beter in te zetten en dus toe te passen.
- **Transitie**
Transitie is het geleerde laten terugkomen in een natuurlijke situatie. Zonder transitie heeft een les minder waarde. Dat geldt dus ook voor het werken in een Kwink-hoek. Neem het voorbeeld van de hoek Hoe voel ik mij vandaag. Op het moment dat de klas in de gymzaal is en er wordt een kind heel boos, is het belangrijk om te verwijzen naar de Kwink-hoek. Kunnen we het aan hem zien? Wat kunnen we voor hem doen? Wie heeft in de Kwink-hoek ontdekt dat hij dat gevoel ook weleens heeft?

- **Leestips**
Bij elk thema staan beschrijvingen met betrekking tot kijken, luisteren en lezen. Deze suggesties zijn ideaal om verspreid over de week in te zetten. Hierdoor komt de thematiek terug zonder dat kinderen dat direct doorhebben. Maak het daarom regelmatig weer expliciet. Als je bij het thema 'Kiezen' het boek *De koningin kon niet kiezen* voorleest, maak dan de koppeling naar de Kwink-hoek. Hoe was dat voor jullie toen je moest kiezen tussen de puzzel en lego? Lijkt dat op de keuze van de koningin?

Ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid is belangrijk en cruciaal: een essentiële schakel in het leerproces van kinderen, zeker als het gaat om de ontwikkeling van het jonge kind.

Jonge kinderen geven thuis nog weinig terug over dat wat ze op school meemaken. Of ze geven juist informatie die niet helemaal correct is omdat hun fantasie zo groot is.

Het is daarom belangrijk om enige lijn te bewaken in de communicatie en samenwerking met ouders. Hieronder gaan we in het bijzonder in op de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Daarvoor biedt de methode Kwink een aantal mogelijkheden:

- De ouderbrief: Informatie over de komende vijf lessen.
- De koelkastposter: Een poster met verschillende spelvormen en de lesinhoud van de komende vijf lessen. Kinderen en ouders kunnen hier thuis samen mee aan de slag.
- Het oudermagazine: Hierin leggen de makers van Kwink uit waarom sociaal-emotioneel leren belangrijk is en op welke manier Kwink hieraan werkt.

Naast deze gebruikelijke mogelijkheden binnen Kwink is het goed om naar aanleiding van het werken in hoeken specifiek met ouders over deze inhoud te communiceren. Als ouders weten waar hun kinderen op school mee bezig zijn, kunnen ze dit thuis kracht bij zetten. Daarbij is het belangrijk dat je ouders de 'taal van de school' leert. Geef bijvoorbeeld aan op welke manier kinderen met elkaar een ruzie oplossen. Dan kunnen ouders dat op dezelfde manier thuis doen. Je kunt dit combineren met het algemene informatiemoment voor de ouders van de kinderen uit je groep aan het begin van het schooljaar.

Tips voor communicatie en samenwerking:

- Communiceer over de Kwink-hoek waarin gewerkt wordt. Leg ouders uit waarom die belangrijk is.
- Beschrijf enkele spellen zodat ouders deze thuis wellicht nog eens kunnen herhalen.
- Maak foto's zodat ouders een beeld hebben hoe de Kwink-hoek eruitziet.
- Als het kan (AVG) maak dan ook foto's en/of filmpjes terwijl de kinderen in de hoek spelen.
- Nodig ouders uit om de hoek bij binnenkomst te bekijken.
- Pas de Kwink-hoek in in een groter geheel. Je hebt waarschijnlijk jaardoelen voor ogen: waar wil je de kinderen mee in aanraking laten komen? Waarom zet je dit nu in?

WE WENSEN
JE EEN MOOIE
SAMENWERKING
TOE!

Bijlage 1 Thema vriendschap - uitspelen

1

2

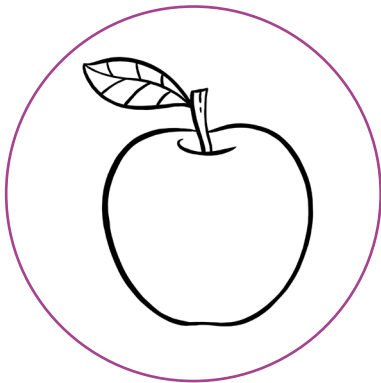

3

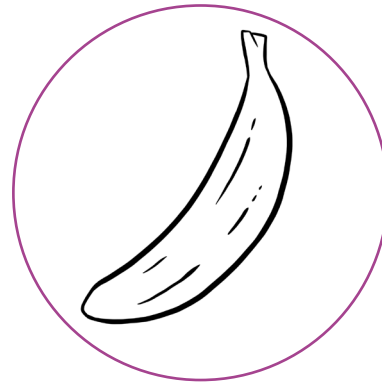

4

Bijlage 2 Thema kiezen - Keuzemogelijkheden

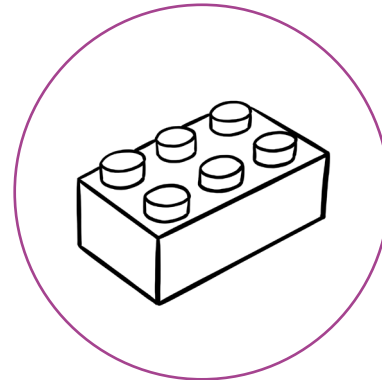
appel

banaan

voetbal

lego

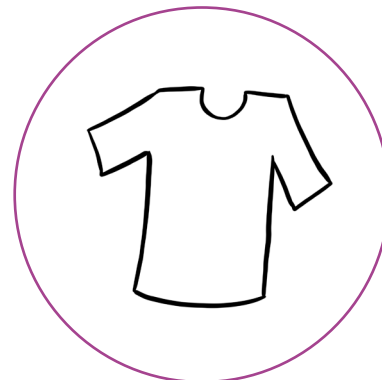
televisie

laptop

trui

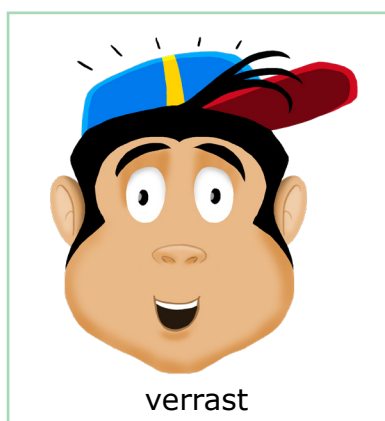
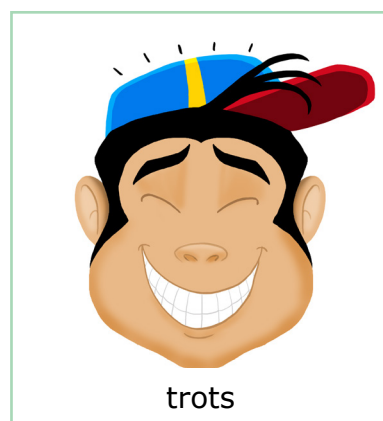
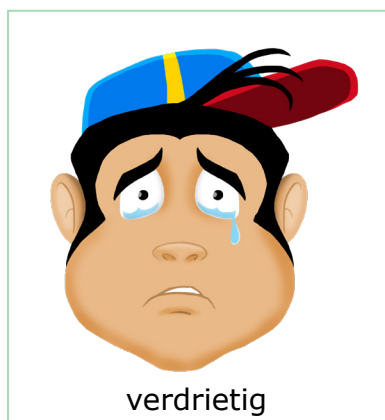

shirt

© 2024 Kwintessens, Amerisfoort

Bijlage 4 Thema ontspannen - Uitbeelden

**DOE
MEE!**

Ben jij die leerkracht die meer wil weten over sociaal-emotioneel leren (SEL) en Kwink? Sluit je dan aan bij een van onze inspirerende trainingen.

Wil jij dat Kwink en sociaal-emotioneel leren een prominente plek krijgen op jouw schoolagenda?

Wil je zelf graag meer kennis opdoen over Kwink en over SEL? Bekijk dan ons uitgebreide trainingsaanbod voor de 'Kwink-coach'. Of verken een van onze andere trainingen op: www.kwinkopschool.nl/trainingen

Meer weten over
SEL of Kwink?
Bekijk onze trainingen!

[www.kwinkopschool.nl/
trainingen](http://www.kwinkopschool.nl/trainingen)

t 033-460 19 40
e info@kwintessens.nl
i www.kwintessens.nl

Kwink is een uitgave van uitgeverij Kwintessens

